Mahmut Karalar

YAŞAYAN DEVLETİN ÖLÜ ÇOCUKLARI ABDALLAR

Ermeni mebusu Abdal Halil ağa'yı
çağırır Kahramanmaraş
Kurtuluş Savaşı'nda Halil Ağa
Kivreleride al Fransızlar gelecek
onları karşılayın
hakkınızı fazlasıyla vereceğim

Abdal Halil Ağa der ki
O gün ne kivrelerim ne de ben
orada olmayacağız bu tokmak
bu davula vurmayacak
Bu bir din bahsidir der .

İçindekiler

1. Sunuş 2
2. Uzakta Kalkan Toz 3
3. Göçenler Sadece İnsan Değildi 4
4. Sarsılan Düzen 6
5. Rehber Arayan Kalabalık 7
6. Abdal-Dervişlerin Doğuşu 8
7. Köy, Tarla ve Eşik 10
8. Uç Bölgelerde Açılan Yol 12
9. Bir Kelimenin Gölgesi 14
10. Abdal Musa'nın Işığı 16
11. Silifke'de Yeniden Tutunmak 18
12. Sözlü Hafızanın Evi 20
13. Aynı Çatının Altındaki Farklı Sesler 21
14. Yollara Dağılan İsimler 23
15. Teber Adı 25
16. Saz ile Demir Arasında 27
17. Yeniçeriye Yakın Düşen Gölge 29
18. Savaşın Görünmeyen Tarafı 31
19. Maraş'ta Ayakta Duran Adam 33
20. Bir Kese Altınla Değil 35
21. Zaferin Haberi 36
22. Cumhuriyete Kalan İz 38
23. Görmezden Gelinen Damar 39
24. Yaşanmışlık Emek ve Kırılan Gönüllerin Hikayesi 41
25. Yok Sayılan Hayat 45
26. Bir Yol Bir Kimlik "Abdallık" Kırkşehir , Kaman 48
27. Görülmeyen Hayat "Kadirli Abdalları" 50
28. Kırkşehir Kamanın Tarihi: Abdallık 52
29. Sungurlu'dan Ankara'ya Uzanan Bir Abdal Hikâyesi 55
30. Abdalların Çocukları ve Eğitim Hakkı 57
31. Abdallık Nedir? Yanlış Bilinen Bir Kimlik 61
32. Bir Abdallığın Başlangıcı: Mahmut KARALAR 63
33. Hanifi YILDIRIM abdallar ve araştırmacı yazar 66
34. Muharrem Ertaş 68
35. Neşet Ertaş 69
36. Hacı Taşan 70
37. Çekiç Ali 71
38. Tufan Altaş 72

ABDALLAR

Ayrı Köken, Ayrı Kimlik

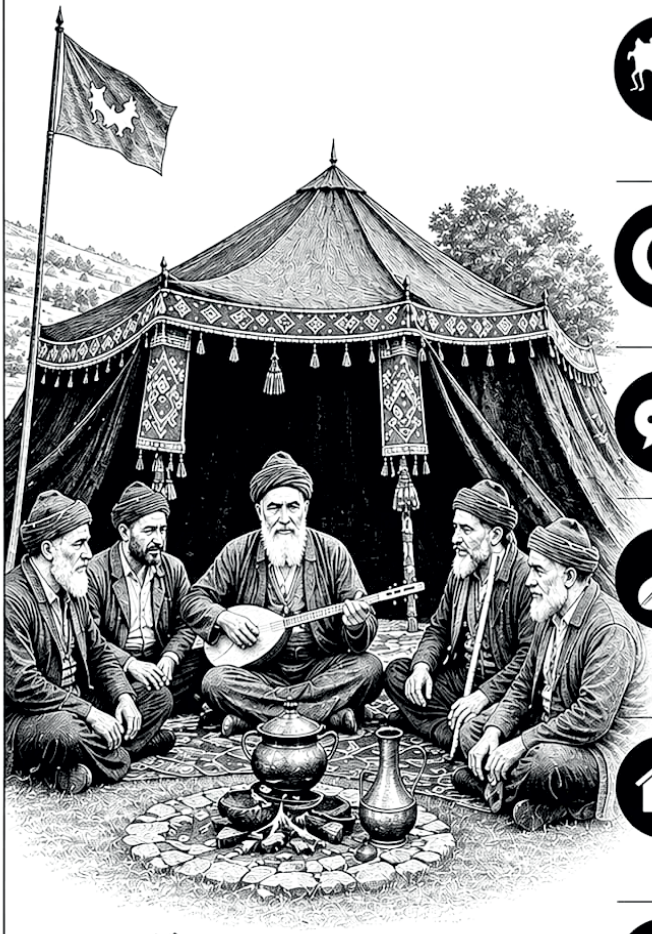

KÖKEN

Orta Asya'dan gelen Türkmen (Oğuz) boylarına dayanır.

İNANÇ

Alevi geleneğine bağlıdır.

DİL

Türkçe konuşur.

KÜLTÜR

Anadolu kültürüyle iç içedir. Ozanlık, bağlama, davul-zurna gibi gelenekleri vardır.

YAŞAM TARZI

Yerleşik hayata geçmiş, Anadolu'da yüzyıllardır yaşayan bir topluluktur.

BİRBİRİNİ ANLAMA

Romanların dilini anlamaz.

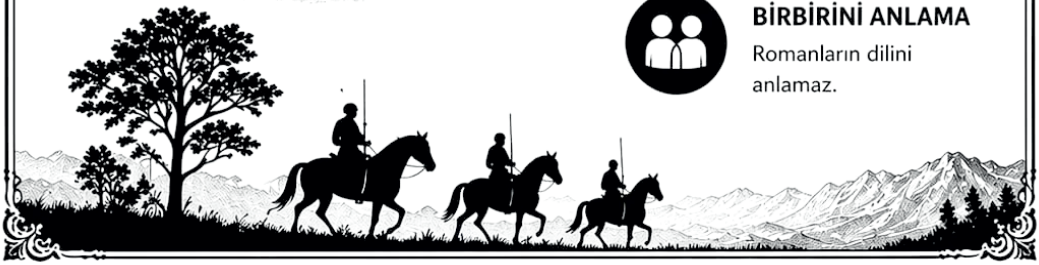

ROMANLAR

Ayrı Köken, Ayrı Kimlik

KÖKEN / TARİHSEL YOL
Hindistan'dan Bulgaristan'a, oradan da Trakya'ya uzanan bir geçmişe sahiptir.

BULUNDUĞU COĞRAFYA
Ağırlıklı olarak Trakya Bölgesi, Marmara Bölgesi ve Ege Bölgesi'nin bazı kısımlarında yaşarlar.

İNANÇ
Genellikle Sünni inanca sahiptir.

DİL
Romani dilinden gelen farklı bir dil yapısına sahiptir.

KÜLTÜR
Kendine özgü müzik, dans ve yaşam kültürleri vardır. Darbuka, klarnet gibi çalgılar ön plandadır.

YAŞAM TARZI
Geçmişte göçebe veya yarı göçebe yaşam görülmüş, günümüzde daha çok yerleşik hayata geçilmiştir.

BİRBİRİNİ ANLAMA
Abdalların dilini anlamaz.

1. Sunuş

Bu kitap, yüzyıllar boyunca adı kimi zaman anılan, kimi zaman üstü örtülen bir topluluğun yürüyüşünü görünür kılmaktır. Bu yüzden sayfalarda yalnızca savaşların, isyanların ve göçlerin tarihi yoktur. Aynı zamanda bir eşikten öbürüne taşınan hafıza, bir obadan bir köye sinen ses, bir çadırın önünde söylenen söz, bir tarlada verilen emek ve dışlanmanın içinden çıkıp gelen inat da vardır.

Abdalların hikâyesi çoğu zaman başkalarının cümleleriyle anlatılmıştır. Kimi anlatılarda onlar yalnızca gezgin, kimi anlatılarda sadece saz yada davul çalan insanlar gibi gösterilmiştir. Oysa eldeki metin daha derin bir çizgi açıyor: Abdalları, Anadolu'nun değişen tarihî yapısı içinde hem taşıyıcı hem dönüştürücü bir unsur olarak görmeye çağırıyor. Bu kitap da o çağrıyı ciddiye alıyor. Hikâyeyi, Moğol istilasının açtığı büyük kırılmadan başlatıyor; Türkmen göçleri, Abdal-Dervişlerin doğuşu, Anadolu'daki yerleşme çabaları, Teber adı etrafında oluşan kimlik hafızası ve sonunda Abdal Halil Ağa'nın şahsında vatan savunmasına uzanan bir çizgi kuruyor.

Burada anlatılan her bölüm, metindeki ana fikirlerden doğdu. Ancak dil, akademik sertlikten çok anlatının akışını önceleyecek biçimde yeniden kuruldu. Böylece tarih yalnızca bilinen bir geçmiş olarak değil, bugün hâlâ içimizde yaşayan bir hafıza olarak okunabilsin istendi.

2. Uzakta Kalkan Toz

Her büyük hikâye önce ufukta beliren bir toz bulutuyla başlar. Anadolu için bu toz, on üçüncü yüzyılda doğudan yükselen Moğol akınlarıydı. Sadece şehirleri yıkıp geçen bir askerî hareket değildi bu; yolları yön değiştiren, insanları yerinden söken, eski dengeleri dağıtan uzun bir sarsıntıydı. Bir obanın sabahı başka, akşamı başka olur hale gelmişti. Dün güvenli sayılan yurt, bugün korkunun eşiğiydi. O yüzden hareket edenler sadece atlı birlikler değildi; kadınlar, çocuklar, yaşlılar, sürüler, çadırlar ve hatıralar da yola çıkmıştı.

Bu kırılmanın Anadolu üzerindeki etkisi derindi. Moğol baskısı, doğudaki Türkmen topluluklarını batıya doğru itti. Oğuz boyları, daha emniyetli alanlara ulaşmak için yalnızca canlarını değil, bütün yaşama biçimlerini de yanlarına alarak ilerledi. Yanlarında getirdikleri şey bir nüfus kalabalığından ibaret değildi. İnanç, söz, töre, müzik, dayanışma biçimleri ve ortak hafıza da onlarla birlikte yürüyordu. Yani Anadolu'ya gelen şey sadece insan değildi; bir dünya görüşü, bir yaşam ritmi ve yeni bir toplumsal örgüydü.

Bu yüzden Moğol istilasını anlatırken sadece savaş tarihine bakmak yetmez. Çünkü asıl dönüşüm, kılıcın açtığı yaradan sonra başladı. O yara, yeni yurtların kurulmasına, eski kimliklerin yeniden yorumlanmasına ve daha sonra Abdalların da içinde yer alacağı geniş bir kültürel sahnenin doğmasına zemin hazırladı.

3. Göçenler Sadece İnsan Değildi

Göç, dışarıdan bakıldığında yer değiştirmek gibi görünür; içeriden bakıldığında ise yarım kalan hayatların omuzlara alınmasıdır. Bir topluluk yola düştüğünde sadece çadırını ve yükünü taşımaz. Çocuklara söylenen ninnileri, yaşlıların anlattığı menkıbeleri, düğünlerde çalınan ezgileri, yas vakitlerinde tutulan sessizliği ve birbirine nasıl seslenildiğini de taşır. Bu yüzden Anadolu'ya yönelen Türkmen hareketini yalnızca demografik bir değişim diye okumak eksik kalır. Asıl mesele, hafızanın da göç etmiş olmasıdır.

Yeni topraklara ayak basan her topluluk gibi onlar da bir yandan geçmişe tutunuyor, bir yandan yeni şartlara uyum sağlamaya çalışıyordu. Sınır bölgelerine yaklaşan, Bizans uçlarına yönelen, yaylak ile kışlak arasında yeni hatlar kuran bu topluluklar, yaşadıkları sarsıntıyı gündelik hayata dönüştürmek zorundaydı. Ekmek yeniden bulunacak, güvenlik yeniden sağlanacak, çocuklar yeniden büyütülecek, ölüler yeniden gömülecekti. İşte böyle zamanlarda toplulukların içinde yol gösterici bir damara ihtiyaç doğar.

Eldeki metnin en kuvvetli yönlerinden biri tam da buradadır. Tarihi yalnızca sarayların ve orduların hikâyesi olarak değil, insanların nasıl ayakta kaldığının hikâyesi olarak okur. Abdallar da bu okumanın içinde görünür hale gelir. Onlar, göç eden kalabalıkların içinde kaybolmuş bir ayrıntı değil; yeni hayatın kurulmasında ses veren, yön gösteren ve kültürel dokuyu diri tutan bir unsur olarak belirir.

4. Sarsılan Düzen

Moğol istilasının Anadolu'daki sonucu yalnızca göç değildi; mevcut siyasî yapının çözülmesi de aynı ölçüde belirleyiciydi. Anadolu Selçuklu Devleti zaten içeride çeşitli gerilimlerle karşı karşıyaydı. Türkmen kitleleriyle merkez arasındaki uzaklık, iktisadî sıkışmalar ve otorite sorunları, devlet ile toplum arasındaki bağı zayıflatıyordu. 1240'ta patlayan Baba İshak İsyanı bu kırılmanın en görünür anlarından biriydi. Bu isyan, sadece bir başkaldırı değil; taşradaki huzursuzluğun, dışlanmışlığın ve yönsüzleşmenin de sert bir ifadesiydi.

İsyanın bastırılması düzeni sağlamadı; tam tersine, alttaki çatlağın ne kadar derin olduğunu gösterdi. Ardından 1243'te Kösedağ'da alınan ağır yenilgi, Anadolu Selçuklu hâkimiyetini sarsarak Moğol nüfuzunu belirgin hale getirdi. Böylece merkezî otorite zayıfladı, idarî boşluklar genişledi ve Anadolu'da yeni güç odakları ortaya çıkmaya başladı. Beyliklerin doğuşu biraz da bu siyasî dağınıklığın ürünüdür.

Ancak tarihin asıl ilginç tarafı burada başlar. Devletin sarsıldığı yerde toplum kendi iç düzenini kurmanın yollarını arar. Kalabalıklar kendi rehberlerini, kendi dayanışma biçimlerini ve kendi kültürel dayanaklarını öne çıkarır. Abdalların görünürlüğü de bu zeminde artar. Devletin erişemediği, otoritenin gevşediği, yolun uzadığı yerlerde sözü, sazı, inancı ve topluluk aklını taşıyan insanlar daha belirgin hale gelir. Bu yüzden Abdalların yükselişi, sadece dinî bir zümrenin doğuşu değil; siyasî boşluk zamanlarında toplumsal ihtiyaçların verdiği bir cevaptır.

5. Rehber Arayan Kalabalık

Yeni bir yurda gelmiş, eski düzeninden kopmuş ve siyasî himayesi zayıflamış kalabalıklar için en büyük tehlike dağılmaktı. Aynı dili konuşmak her zaman yetmez; bir topluluğun bir arada kalabilmesi için ortak anlamlara, ritüellere ve kendini anlatabileceği bir dile de ihtiyacı vardır. Anadolu'ya ulaşan Türkmen topluluklarının önündeki temel mesele buydu. Çünkü yeni coğrafya yalnızca bir sığınak değildi; aynı zamanda yeni hayatın kurulacağı yerdi. Bu hayatın nasıl kurulacağı sorusu ise kendiliğinden cevaplanmıyordu.

İşte Abdal-Derviş topluluğu tam bu ihtiyaç anında sahneye çıktı. Eldeki metin onları, henüz İslâmî kuralları tam anlamıyla tanımayan ya da farklı geleneklerle yaşayan Türkmen topluluklarına rehberlik eden bir sınıf olarak tarif ediyor. Bu rehberlik yalnızca ibadet öğretmek anlamına gelmiyordu. Daha genişti: topluluğa düzen duygusu vermek, yaşamı anlamlandırmak, birlik hissini kuvvetlendirmek ve göçle birlikte parçalanan ruhu yeniden toparlamak gibi işlevler de taşıyordu.

Bir obanın ortasında söylenen bir söz bazen bir ferman kadar etkili olabilir. Çünkü söz, korkuyu yatıştırır; belirsizliğe anlam verir. Abdalların önemi de biraz burada yatıyordu. Onlar, savaşçı bir güçten çok toparlayıcı bir güçtü. Kılıç taşımaktan ziyade hafıza taşımalarıyla, buyurmaktan ziyade yön göstermeleriyle önem kazandılar. Böylece sadece dinî hayatın değil, sosyal hayatın da sessiz kurucularından biri haline geldiler.

6. Abdal-Dervişlerin Doğuşu

Anadolu'daki değişim, eski ile yeninin iç içe geçtiği bir süreçti. Orta Asya'dan gelen gelenekler, yerel şartlarla ve İslâmî anlayışlarla birleşerek yeni biçimler alıyordu. Bu geçiş sürecinin en dikkat çekici aktörlerinden biri Abdal-Dervişlerdi. Onlar, bir yandan dünyadan el çekmiş kişiler gibi görüldüler; öte yandan hayatın tam ortasında durdular. Sadece zikirle anılan değil, köy yolunda yürüyen, insan dinleyen, düğüne giden, yoksula el uzatan, toplulukları bir arada tutmaya çalışan kişiler olarak hatırlandılar.

Metinde bu topluluğun Türkmenlere hem dinî hem kültürel bakımdan yol gösterdiği vurgulanıyor. Bu çok önemli bir ayrıntıdır. Çünkü kültür ile inanç birbirinden kopuk alanlar değildir. Bir topluluk nasıl ibadet ettiğini, nasıl yas tuttuğunu, nasıl evlendiğini, nasıl çalıştığını ve nasıl dayanıştığını birlikte öğrenir. Abdallar tam burada bir köprü kurdu. Orta Asya'dan taşınan hafızayı Anadolu'nun yeni gerçekliğiyle buluşturdular.

Onların etkisini yalnızca tekkelerle sınırlandırmak bu yüzden eksik kalır. Asıl güçleri, hayatın akışına karışabilmelerindeydi. İnsanların günlük telaşı içinde görünmeleri, onları uzak bir kutsallığın değil, yakın bir rehberliğin parçası yaptı. Bu nedenle Abdal-Dervişler bir inanç topluluğundan daha fazlasıydı. Yeni vatanın ruhunu, dağılma tehlikesi yaşayan kalabalıklara hissettiren bir sosyal damardı.

7. Köy, Tarla ve Eşik

Abdalları yalnızca yol üzerinde yürüyen dervişler gibi düşünmek yanıltıcıdır. Eldeki metin, onların köylerde yaşadığını, tarım faaliyetlerine katıldığını ve halkla iç içe olduğunu açık biçimde söylüyor. Bu ayrıntı, bütün anlatının ağırlık merkezini değiştirir. Çünkü burada karşımıza sadece manevî bir sınıf değil, üretime katılan, toprağa değen ve gündelik düzenin kurulmasına yardım eden bir topluluk çıkıyor. İnancı anlatırken ekmeğin derdinden uzak durmayan; tam tersine, hayatı olduğu yerden kavrayan bir topluluk.

Yerleşik hayata geçiş, göçebe topluluklar için kolay bir süreç değildir. Obanın ritmi ile köyün ritmi aynı değildir. Yayla ile tarla, çadır ile ev, sürü ile saban farklı alışkanlıklar gerektirir. Böyle zamanlarda insanlara yalnızca neye inanacaklarını değil, nasıl yaşayacaklarını da gösterecek rehberler gerekir. Abdalların önemi biraz da bu eşiği birlikte geçirebilmelerinden geliyordu.

Toplum onları benimsedikçe etkileri arttı. Ancak benimsenmek hiçbir zaman tam ve kalıcı olmadı. Çünkü toplumlar çoğu kez en çok ihtiyaç duydukları kesimleri bile zamanla ötekileştirebilir. Abdalların hikâyesinde hem kabul hem mesafe, hem yakınlık hem kuşku yan yana durur. Belki de bu yüzden onların tarihi düz bir çizgi değil; kimi yerde içeri alınan, kimi yerde kapı önünde bırakılan insanların tarihidir.

8. Uç Bölgelerde Açılan Yol

Osmanlı Beyliği'nin kuruluş yılları, Anadolu'da sınırların ve imkânların aynı anda genişlediği bir dönemdi. Uç bölgeleri yalnızca askerî sınırlar değildi; aynı zamanda yeni yerleşimlerin, yeni ortaklıkların ve yeni kimliklerin oluştuğu alanlardı. Bu coğrafyada yaşayan yarı göçebe Türkmen topluluklarının bir arada tutulması, yeni düzene alıştırılması ve ortak bir amaç etrafında toplanması kolay değildi. Eldeki metin, Abdalların bu zorlu alanda etkin biçimde rol aldığını vurguluyor.

Uçlarda hayat kırılgandır. Bir gün tarla sürülür, ertesi gün akın haberi gelir. Bir yanda yerleşme arzusu vardır, öte yanda sınırın tedirginliği. Böyle bir dünyada toplulukları yalnızca siyasal hedefler değil, kültürel ve manevi bağlar da ayakta tutar.

Abdallar işte bu bağları kuran sessiz unsurlardan biri olmuş görünür. Sözleriyle, varlıklarıyla ve halkın içinde yer alışlarıyla yeni düzenin toplumsal zemininin hazırlanmasına katkıda bulundular.

Onları doğrudan kurucu bir güç gibi anlatmak belki tarihî açıdan abartılı olabilir; ama kurulan hayatın içinde etkili bir halk unsuru olarak görmek isabetlidir. Çünkü devletlerin kuruluşu yalnızca fetihlerle olmaz. Arkasında, yeni düzene anlam verecek toplumsal dokular gerekir. Abdalların uç bölgelerdeki varlığı bu yüzden önemlidir: onlar, devletin sınır çizgisine değil, toplumun iç dengesine dokunmuşlardır.

9. Bir Kelimenin Gölgesi

“Abdal” kelimesi zaman içinde sadece bir ad değil, çok katmanlı bir çağrışım alanı haline geldi. Tasavvuf geleneğinde dünyanın geçici bağlarından sıyrılıp hakikate yönelen kişiler için kullanılan bu kelime, Anadolu’da bambaşka bir toplumsal derinlik kazandı. Çünkü burada sözlük anlamıyla yaşayan anlam birbirine karıştı. Abdal hem manevi bir yönelişi, hem de belli bir hayat tarzını anlatır oldu. Kelimenin gölgesi büyüdükçe, onun taşıdığı hikâyeler de çoğaldı.

Bir topluluğun adı bazen o topluluğun kaderine dönüşür. Abdallar için de böyle oldu. Kimi yerde saygıyla anıldılar, kimi yerde küçümseyici bir tonla dillendirildiler, kimi yerde ise gündelik hayatın ayrılmaz parçası oldular. Bu değişken ton, onların Anadolu'daki konumunu da ele verir. Tam merkezde değillerdi; fakat merkezin dışında da kalmıyorlardı. Eşiklerde, geçişlerde, sınır bölgelerinde ve toplumsal hafızanın ara katlarında yaşıyorlardı.

Bu yüzden "Abdal" kelimesine yalnızca etimolojik bir terim gibi bakmak yetersizdir. O sözün içine yoksulluk da sığar, bilgelik de; dışlanma da sığar, dayanıklılık da. Belki de bu çok katmanlılık, Abdalların neden tek bir cümleyle anlatılamadığını açıklıyor. Onları tanımlayan şey sabit bir kalıp değil, tarih boyunca değişen ama çekirdeğini koruyan bir varoluş biçimidir.

10. Abdal Musa’nın Işığı

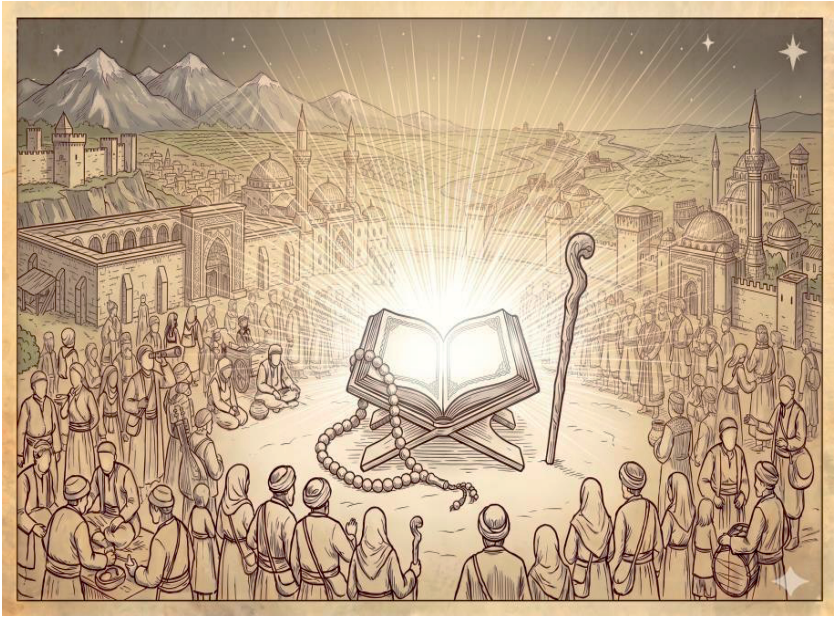

Her topluluk hafızasını sadece kalabalıklarla değil, isimlerle de taşır. Anadolu Abdalları söz konusu olduğunda bu isimlerden biri hiç kuşkusuz Abdal Musa’dır. Metinde onun, Buhara’dan gelen kırk abdaldan biri olarak anıldığı ve Bektaşi geleneği içinde özel bir yere sahip olduğu belirtiliyor. Bu anlatının tarihsel ayrıntıları farklı kaynaklarda değişse de hafızadaki işlevi açıktır: Abdal Musa, Abdallığın sadece yoksul gezginlikten ibaret olmadığını; manevî kuruculukla da bağ kurduğunu gösteren bir simgeye dönüşmüştür.

Böyle isimler, bir topluluğun kendini nasıl gördüğünü anlamak için önemlidir. Çünkü tarih her zaman arşivlerde yaşamaz; menkıbelerde, hikâyelerde ve kuşaktan kuşağa aktarılan anlatılarda da yaşar. Abdal Musa, tam bu hafıza katında belirir. Onun üzerinden kurulan bağ, Anadolu'daki Abdal varlığını sıradan bir kenar topluluk hikâyesinden çıkarır; daha derin, daha köklü bir çizgiye yerleştirir.

Bu nedenle Abdal Musa'yı burada yalnızca tarihsel bir kişi olarak değil, topluluğun kendi kendine tuttuğu ayna olarak düşünmek gerekir. O aynada görülen şey; yol, hizmet, alçakgönüllülük ve kök salma isteğidir. Abdallar, bu tür isimler sayesinde kendi geçmişlerini sadece acılarla değil, itibar ve anlam duygusuyla da okumayı başarırlar.

11. Silifke'de Yeniden Tutunmak

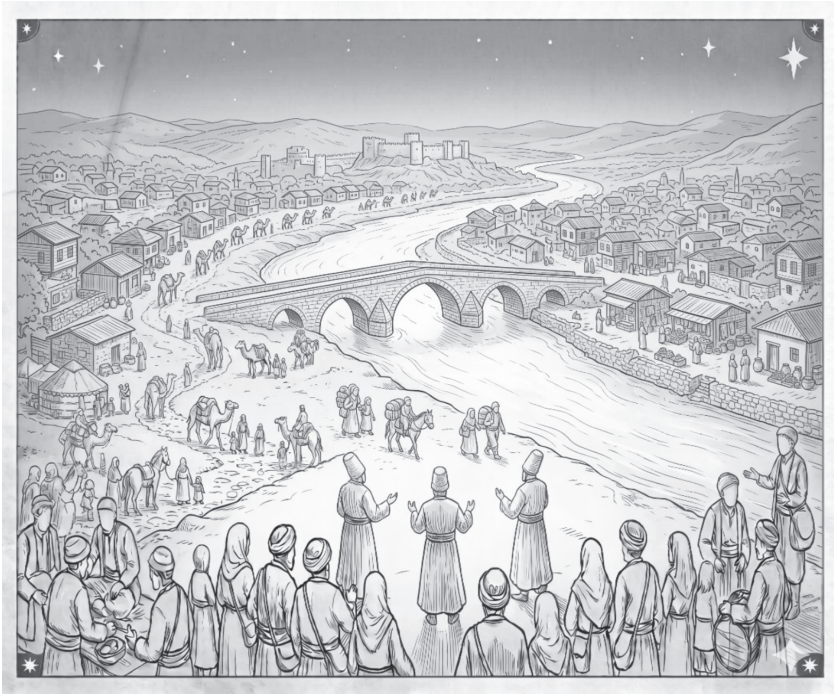

Eldeki metindeki en canlı sahnelerden biri Silifke etrafında kurulan yerleşme anlatısıdır. Burada tarih büyük cümlelerle değil, somut hayat kesitleriyle görünür. Abdallar bir yere gelir, bağ yapar, tutunmaya çalışır; ardından kovulur, başka yere geçer, oradan da çıkarılır ve yeniden hayat kurar. Kâğıt üzerinde birkaç satır gibi duran bu döngü, gerçekte büyük bir yorgunluktur. Bir yeri yurt edinmeye çalışmanın, tam alışırken yeniden sökülmenin, her seferinde sıfırdan başlamanın yorgunluğu.

Silifke anlatısı bize şunu gösterir: dışlanma, Abdallar için tek seferlik bir olay değil, tekrar eden bir tecrübedir. Yine de bu tekrarın içinde teslimiyet yoktur. Tam tersine, her kopuştan sonra yeniden iş kurma, yeniden komşuluk oluşturma ve yeniden gündelik hayatı ayağa kaldırma iradesi vardır. Demircilik, çalgıcılık, sünnetçilik, hamallık gibi işler burada sadece geçim araçları değil, hayata yeniden bağlanma biçimleridir.

Bir topluluğun asıl gücü çoğu zaman zaferlerinde değil, yeniden başlayabilme kabiliyetinde saklıdır. Silifke'de görünen de budur. Yeri değişse de hayatı sürdürme arzusu değişmemiştir. Bu yüzden Silifke bölümü, Abdalların hikâyesindeki acıyı anlattığı kadar direnci de anlatır. Çünkü bazen tarih, bir halkın kaç kez ayağa kalkabildiğiyle ölçülür.

12. Sözlü Hafızanın Evi

Yazılı tarih çoğu zaman güçlü olanın izini daha kolay saklar. Kenarda kalan topluluklar ise hafızalarını başka yollarla korur. Eldeki metinde menakıpname okumalarından, Muharrem orucundan, aşureden, semahtan ve cem izlerinden söz edilmesi bu bakımdan çok değerlidir. Çünkü bütün bunlar, bir halkın kendini sadece belgelerle değil, ritüellerle de taşıdığını gösterir. Evin içindeki bir anlatı, meydandaki bir törenden daha kalıcı olabilir. Çocukların duyduğu ilk hikâyeler, resmî tarihten daha uzun yaşayabilir.

Abdalların sözlü hafızası böyle işledi. Yaşlıların anlattığı olaylar, düğünlerde ve yaslarda söylenen sözler, isimlerin etrafında dolaşan menkıbeler ve ortak inanç günleri, topluluğun görünmez arşivini oluşturdu. Bu arşiv taş duvarlı kütüphanelerde değil, insan yüzlerinde ve kulaklarda yaşadı. Belki de bu yüzden dışlanma karşısında tamamen silinmediler. Çünkü hafızaları bir yerde tutulmuyor, birlikte yaşanıyordu.

Sözlü kültürün en büyük gücü budur: yazıya geçirilmese bile gündelik hayatın içine siner. Bir lokmanın paylaşımında, bir ezginin tekrarında, bir yas cümlesinde, bir kutlama duasında yeniden kendini üretir. Abdalların hikâyesi, bu anlamda, unutulmaya karşı sesle verilmiş uzun bir cevaptır.

13. Aynı Çatının Altındaki Farklı Sesler

Bir topluluğu dışarıdan gören göz çoğu zaman onu tek parçalı sanır. Oysa içeri girildiğinde farklı yorumlar, farklı alışkanlıklar ve farklı öncelikler kendini gösterir. Eldeki metindeki "Sakallılar" vurgusu bize bunu hatırlatıyor. Kurban anlayışı, oruç yorumu, semahın anlamı, kadının toplumsal konumu ya da ibadetlerin biçimi gibi alanlarda topluluk içinde değişik damarlar bulunduğu anlaşılıyor. Bu durum bir zayıflık değil, canlılık işaretidir.

Çünkü yaşayan her kültür iç tartışmalar taşır. Tam bir birlik görüntüsü bazen donmuşluk anlamına gelir; oysa farklı seslerin varlığı, hayatın hâlâ aktığını gösterir. Abdallar için de böyledir. Dışarıdan gelen baskılar ve önyargılar onları tek bir kalıba sıkıştırmaya çalışmış olsa bile, kendi içlerinde daha renkli bir yapı sürmüştür. Aynı topluluk içinde hem geleneğe sıkı tutunanlar hem değişime açık olanlar bulunur. Aynı ibadetin farklı yorumu yan yana yaşayabilir.

Bu çeşitlilik aynı zamanda Anadolu'nun geniş kültürel yapısına da uygundur. Çünkü bu coğrafyada hiçbir toplumsal damar tek renkten ibaret değildir. Abdalların çoğulluğu, onların Anadolu'ya yabancı değil; tam tersine, bu toprağın çoğul karakterine uygun bir halk olduğunu gösterir. Onları anlamak için tek ses değil, çok ses duymak gerekir.

14. Yollara Dağılan İsimler

Mut, Doğanşehir, Karaman, Ceyhan, Yeşilyurt, Sultandağı, Akşehir, Polatlı, Emirdağ, Kırşehir, Keskin… Metindeki bu yer adları peş peşe sıralandığında, ilk bakışta sadece bir coğrafya listesi gibi görünebilir. Oysa aslında çok daha derin bir şey söylerler: Abdallar tek bir bölgenin kapalı topluluğu değildir. Onlar, Anadolu boyunca farklı şartlarda yaşam kurmuş, birbirinden uzak yerlerde benzer hafızalar üretmiş geniş bir ağın parçalarıdır.

Bu yayılım, sabit bir merkezden çevreye doğru genişleyen bir yapı gibi okunmamalıdır. Daha çok, ihtiyaç ve imkâna göre yeni noktalarda tutunan bir hayat biçimi olarak düşünülmelidir.

Bir yerde çiftçilik ağır basar, başka yerde çalgıcılık, bir başkasında pazarcılık ya da bohçacılık. Meslekler değişir; ama topluluğun kendi varlığını sürdürme iradesi değişmez. Her yeni yer, aynı zamanda yeni bir uyum denemesidir.

Coğrafyaya yayılan bu izler, Abdalların hem kırılgan hem dirençli yapısını gösterir. Kırılgandırlar; çünkü aynı yerde kalmaları her zaman mümkün olmamıştır. Dirençlidirler; çünkü gittikleri yerde yalnızca barınmakla kalmamış, hayatın içine karışmanın yollarını bulmuşlardır. Böyle bakınca Anadolu haritası, sadece şehirlerden değil; görünmez yürüyüşlerden de oluşur.

15. Teber Adı

Bazı kelimeler zamanla eşyayı aşar ve kimliğe dönüşür. “Teber” de Abdalların anlatısında böyle bir kelimedir. Kimi yerde balta ya da nacak çağrışımı taşır, kimi yerde doğrudan bir topluluğun adı olur. Eldeki metin, “Teber uşağı” ifadesinin Abdallarla ilişkilendirildiğini ve bazı çevrelerde “Teber” adının bizzat onlar için kullanıldığını aktarıyor. Bu ayrıntı küçümsenemez; çünkü isimlerin değişmesi, toplumların birbirini nasıl gördüğünü ele verir.

Bir topluluğa kendi adıyla değil de ona yapıştırılan başka bir adla seslenildiğinde, yalnızca dil değişmez; bakış da değişir. Fakat bazen dışarıdan verilen ad, zamanla içeride yeniden anlamlandırılır.

Teber kelimesi de böyle bir dönüşüm geçirmiş görünür. Önce bir çağrışım, sonra bir lakap, ardından hafızanın parçalarından biri haline gelir. Bu yüzden onu sadece bir araç ismi ya da etiket gibi düşünmek yanlış olur.

Teber adı, Abdalların üretici ve dayanıklı yanını çağrıştırdığı ölçüde anlam kazanır. Demire, emeğe, elde biçim vermeye ve zorluk karşısında ayakta durmaya işaret eder. Belki de bu yüzden isimden daha fazlasıdır. Bir topluluğun kendini anlatırken kullandığı sessiz sembollerden biridir.

16. Saz ile Demir Arasında

Teber etrafında kurulan anlam dünyası, bizi başka bir ikiliğe götürür: saz ve demir. Bir yanda müzik, söz, düğün ve cem; öte yanda zanaat, emek, ateş ve çekiç sesi. Bu iki alan ilk bakışta birbirinden uzak gibi görünür. Oysa Abdalların tarihine yakından bakıldığında tam da bu birleşimin onları özgün kıldığı anlaşılır. Çünkü onlar yalnızca bir eğlence topluluğu ya da yalnızca bir zanaatkâr grubu değildir. Yaşamı hem estetik hem emek boyutuyla taşıyan bir halktır.

Saz, topluluğun hafızasını dile getirir. Demir ise hayata tutunmanın sert tarafını temsil eder. Biri insanları bir araya getirir, diğeri gündelik hayatın yükünü taşımaya yardım eder. Bu yüzden Teber adı, sadece bir nesnenin değil, iki farklı dünyayı birbirine bağlayan bir tecrübenin de sembolüne dönüşür. Sözü olan ama eli de çalışan bir halk görünür burada.

Bu ikilik, Abdalların neden kolay sınıflandırılamadığını da açıklar. Onları sadece müzisyen diye anlatmak eksiktir; sadece yoksul gezgin diye anlatmak da. Onların tarihinde hem estetik bir damar hem maddi bir mücadele vardır. Belki de asıl güçleri, bu iki çizgiyi ayırmadan yaşayabilmelerindedir.

17. Yeniçeriye Yakın Düşen Gölge

Yeniçerilerle Abdallar arasındaki ilişki, dikkatle kurulması gereken bir başlıktır. Eldeki metin bu konuda doğrudan bir kuruculuk iddiası kurmuyor; daha çok manevî ve tarihî yakınlığı öne çıkarıyor. Bu yaklaşım yerindedir. Çünkü tarihî çizgiyi zorlamadan da iki alan arasında bir temas alanı kurulabilir: Bektaşi çevreleri, gazi-derviş geleneği ve özellikle Abdal Musa gibi isimler üzerinden.

Burada önemli olan, bağlantıyı kesin bir resmî ilişki gibi değil, ortak bir ruh iklimi olarak okumaktır. Yeniçeri ocağı disiplin, aidiyet ve düzen fikrini çağrıştırır. Abdal geleneği ise toplulukları bir arada tutan kültürel ve manevi taşıyıcılığı öne çıkarır. Bu iki damar, Anadolu'daki kuruluş dönemlerine yalnızca askerî gözle bakmamak gerektiğini hatırlatır. Bazen düzeni kuran kılıç kadar, o düzene anlam veren söz de belirleyici olur.

Bu nedenle yeniçeri bahsini abartısız ama önemsizleştirmeden kurmak gerekir. Abdalların bu bağlamdaki değeri, bir ocağın idaresinde değil; ocağın beslendiği kültürel atmosferin parçası oluşlarında aranmalıdır. Böyle düşünülünce, tarih daha gerçek bir derinlik kazanır.

18. Savaşın Görünmeyen Tarafı

Savaş tarihleri çoğunlukla cephede duranları anlatır; geride kalanların, moral taşıyanların ve topluluğun direncini ayakta tutanların adı ise daha az geçer. Oysa her savaşın görünmeyen bir arka yüzü vardır. Orada yoksullukla mücadele eden halk, korkuyu bastırmaya çalışan aileler, umudu diri tutan sözler ve dağılmayı önleyen kültürel bağlar bulunur. Abdalların hikâyesi tam da bu arka yüzü görünür kılar.

Onların tarihini sadece köy köy dolaşan ya da düğün düğün gezen bir topluluk anlatısı olarak okumak bu nedenle eksik kalır. Çünkü bir halkın direnci bazen zırhlı birliklerden değil, kendini bırakmamasından doğar. Sazın taşıdığı cesaret, bir topluluğun moralinde beklenmedik bir yer tutabilir. Ortak inanç günleri, yasları ve sevinçleri paylaşma biçimi, zor zamanlarda çözülmeyi engeller.

Eldeki metinde savaş ile halk ruhu arasında kurulan geçiş, bu yüzden çok kıymetlidir. Bizi doğrudan Abdal Halil Ağa'ya götürür. Çünkü o isim, Abdalların yalnızca kültürel hafızada değil, millî direnç tarihinde de görünür hale geldiği güçlü bir eşiktir.

19. Maraş'ta Ayakta Duran Adam

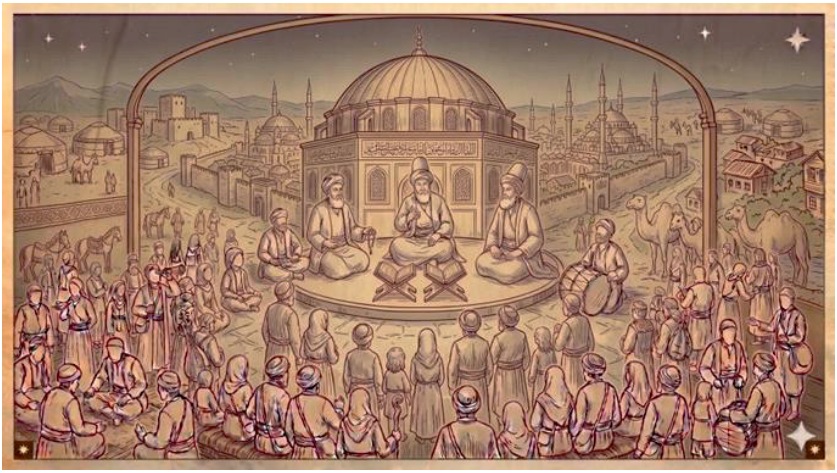

Abdal Halil Ağa'nın adı, hikâyenin bu noktasında birdenbire parlamaz; önceki bütün sayfaların birikimiyle anlam kazanır. Göç, dışlanma, yoksulluk, emek, topluluk ruhu ve direnç… Hepsi onda yeni bir biçimde toplanır. Kahramanmaraş Millî Mücadelesi'nde öne çıkan bu isim, sadece bir kişi değildir; bir halkın onur duygusunun görünür hale gelmiş şeklidir.

Eldeki metin, onu Maraş Abdallarının ağası ve direnişin psikolojik safhasında öne çıkan bir şahsiyet olarak anlatıyor. Bu bilgi, Abdal Halil Ağa'nın önemini anlamak için yeterli bir başlangıçtır. Çünkü bazen bir şehir, silahlı mücadeleden önce ruhen direnmek zorundadır. İşgal karşısında herkesin tavrı aynı olmaz; kimisi susar, kimisi bekler, kimisi eğilir. Fakat birkaç kişi vardır ki duruşuyla çevresini değiştirir. Halil Ağa bu isimlerden biri olarak belirir.

Onu yalnızca kahramanlaştırarak değil, yerini doğru kurarak anlatmak gerekir. Abdallık tarihinin içine yerleştirildiğinde, Halil Ağa'nın tavrı tesadüfi görünmez. O, uzun bir dayanıklılık geleneğinin, kolay eğilmeyen bir halk karakterinin ve onurla yaşama ısrarının devamı gibidir.

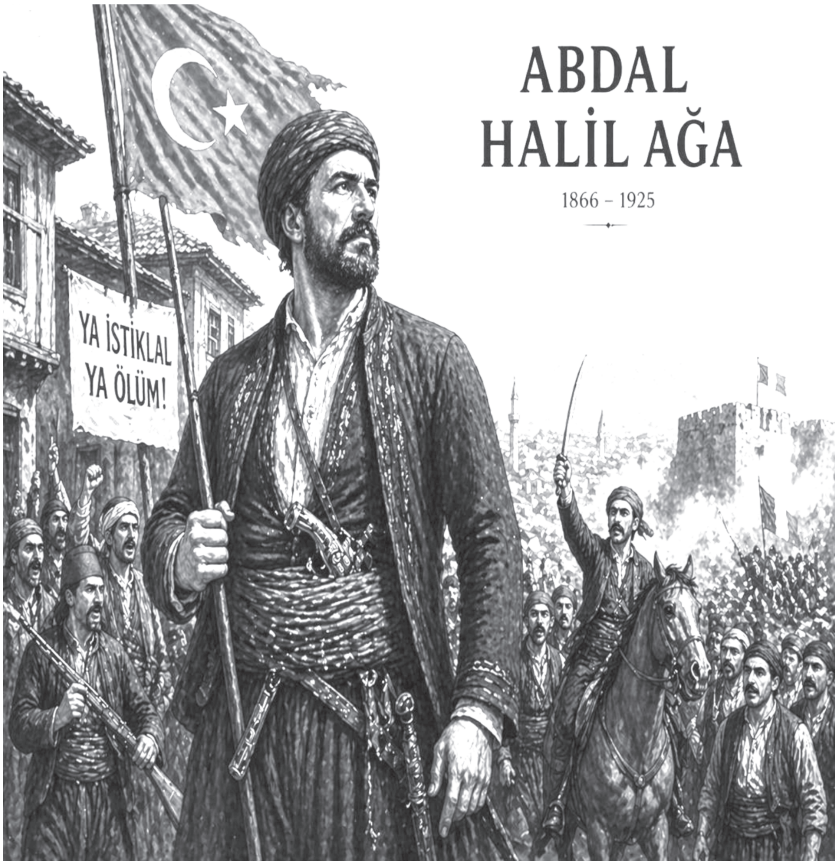

20. Bir Kese Altınla Değil

Tarih bazen uzun nutuklarla değil, tek bir cümleyle özetlenir. Abdal Halil Ağa'ya atfedilen ve işgal güçlerini davul-zurna ile karşılamayı reddeden söz de böyledir. Anlatıya göre ona para teklif edilir; o ise bunun karşısında din kardeşlerinin bağrına çomağını vuramayacağını söyler. Sözün farklı aktarımları olabilir; ama taşıdığı mana aynıdır: her şeyin bir fiyatı yoktur.

Bu tavır, sadece bireysel bir öfke ya da anlık bir çıkış değildir. Asıl olarak işgal karşısında halk onurunun hangi çizgide durduğunu gösterir. Yoksul olmak, mecbur olmak anlamına gelmez. Kenarda bırakılmış olmak, her teklife boyun eğmek demek değildir. Halil Ağa'nın sözünde bütün bu tarih birikir. Çünkü onun şahsında konuşan şey yalnızca bir adamın öfkesi değil, yüzyıllarca dışlanmış olsa da kendine ait sınırı koruyan bir topluluğun iç sesidir.

Bu yüzden o cümle kolay unutulmaz. İçinde hem dinî hassasiyet, hem ahlâkî sınır, hem de siyasî tavır vardır. Para, geçici bir iktidar dili olarak belirir; onur ise kalıcı olanı temsil eder. Halil Ağa'nın tavrını güçlü kılan da budur.

21. Zaferin Haberi

Bir direnişin değeri yalnızca kazanmakla ölçülmez; kazandığını halka nasıl duyurduğuyla da ölçülür. Eldeki metinde, Maraş harbinin ardından Fransız birliklerinin çekildiğinin anlaşılması üzerine Abdal Halil Ağa ve yanındakilerin zafer haberini şehirde yaydığı aktarılıyor. Bu sahne son derece anlamlıdır. Çünkü zafer, kâğıda yazıldığı an değil; halkın diline düştüğü an gerçek olur.

Böyle zamanlarda haber taşıyan kişi sıradan bir aracı değildir. O, korkuyla bekleyen insanların kalbine ilk ferahlığı götüren kişidir.

Sokaktan sokağa, kapıdan kapıya, yüzlerden yüzlere yayılan sevinçte onun da izi kalır. Halil Ağa'nın bu sahnedeki yeri, onu sadece karşı çıkan biri olmaktan çıkarır; hafızayı kuran kişi haline getirir. Direnişin sesi olmuş, ardından zaferin habercisine dönüşmüştür.

Bir topluluğun tarihinde böyle anlar kolay silinmez. Çünkü orada sadece askerî bir sonuç değil, ortak gururun doğuşu vardır. Abdalların hikâyesi bu sahneyle birlikte yeni bir parlaklık kazanır. Onlar artık yalnızca tarih boyunca sürüklenen, dışlanan ya da yeniden tutunmaya çalışan insanlar değildir. Aynı zamanda gerektiğinde milletin hafızasına cesaret taşıyan insanlardır.

22. Cumhuriyete Kalan İz

Cumhuriyet kurulduğunda yeni bir devlet doğmuştu; fakat eski toplumun bütün eşitsizlikleri bir anda ortadan kalkmadı. Kenarda kalan halklar için yeni dönem, bir yandan umut, bir yandan da eski alışkanlıkların devamı anlamına gelebiliyordu. Eldeki metinde Abdal Halil Ağa'nın sonrasında verilen bazı imkânları kabul etmediğine dair anlatılar yer alıyor. Bu ayrıntı, doğru ya da eksik aktarımların ötesinde, hafızada nasıl bir karakter oluşturduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Burada görünen şey, maddî kazançtan önce onuru önemseyen bir tavrın sürmesidir. Böylece Halil Ağa, yalnızca mücadele günlerinin değil, sonrasında da hafızada diri kalan bir simge haline gelir. Bir topluluğun kendine saygısı bazen bir kişinin hayat çizgisinde toplanır. O kişi, tarihte büyük makamlar işgal etmez belki; ama çevresinde sağlam bir ahlâk ölçüsü bırakır.

Cumhuriyet dönemine taşınan bu iz, Abdalların hikâyesinin geçmişte kapanmadığını da gösterir. Onların meselesi sadece eski yüzyılların konusu değildir. Hafıza, isimler ve toplumsal yer arayışı bugüne doğru uzanır. Dolayısıyla bu kitabın anlattığı şey bitmiş bir tarihten çok, bugüne sızan uzun bir geçmişin hikâyesidir.

23. Görmezden Gelinen Damar

Bütün bu sayfalar bir araya geldiğinde ortaya çıkan manzara açıktır: Abdallar, Anadolu tarihinin kenarında duran bir dipnot değildir. Tam tersine, kırılma zamanlarında daha görünür hale gelen, kültürel sürekliliği taşıyan ve kimi anlarda doğrudan direnişin parçası olan bir halk damarıdır. Moğol istilasının açtığı sarsıntıdan Osmanlı uçlarına, köy hayatından sözlü hafızaya, Teber adı etrafındaki kimlik katmanlarından Maraş direnişine kadar uzanan bu çizgi, onları parçalı değil bütünlüklü görmemizi sağlar.

Bu bütünlük, onların acısını romantikleştirmeyi gerektirmez. Dışlanma gerçektir; yoksulluk gerçektir; yerinden edilme gerçektir. Ama aynı ölçüde gerçek olan başka bir şey daha vardır: ayakta kalma iradesi.

Abdalların hikâyesi tam da bu iki hakikatin arasında durur. Ne sadece mağduriyet anlatısıdır, ne de yalnızca kahramanlık destanı. İkisini de taşıyan, ama hiçbirine bütünüyle teslim olmayan bir halk hikâyesidir.

Belki bu yüzden en doğru cümle şudur: Abdallar, Anadolu'nun görmezden gelinen damarlarından biridir. Görülmediği sanılan yerde bile akar; unutulduğu sanılan yerde bile konuşur. Bu kitap, o damarın sesini biraz daha duyulur kılmak için yazıldı.

24. YAŞANMIŞLIK, EMEK VE KIRILAN GÖNÜLLERİN HİKÂYESİ

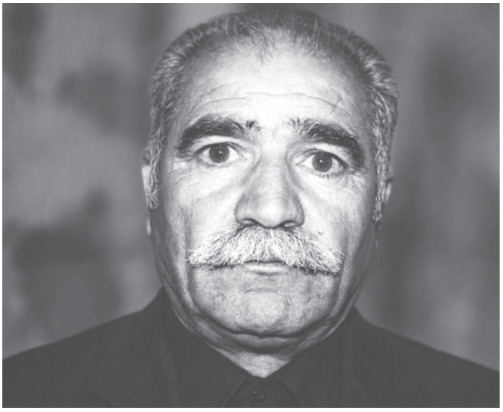

Ben Uçar Buldu.

Babam, Antep yöresinin usta Barak sanatçılarından biri olan Aslan Sazcı idi. Babam, sazıyla sadece türkü çalan bir insan değildi; o, aynı zamanda Abdalların sesi olmuş bir ustaydı. Türkiye'nin birçok yerinde ismi saygıyla anılırdı. Sazını eline aldığı zaman sadece tel değil, yürek de titrerdi. Çocuk olsun, yaşlı olsun, kim "bir türkü çal" dese, kimsenin kalbini kırmaz, oturur sazını çalardı. Yedi yaşında bir çocuk bile yanına gelip "Aslan amca, bana bir saz çal" dese, hiç üşenmeden, hiç yüksünmeden sazını eline alırdı.

Ben de bugün babamın yolundan gitmeye çalışan bir evladıyım.

Belki onun kadar büyük bir usta olamadım, ama onun izinden yürümek, onun emeğini, sanatını ve insanlığını yaşatmak için mücadele ediyorum. Çünkü babam bize sadece saz çalmayı değil, insanı kırmamayı, gönül almayı ve halkın sesi olmayı öğretti.

Babamın da unutulmaz hatıraları vardı. Bir gün Almanya'ya gitmek için yola çıkmıştı. Önce İstanbul'a, Abdalların yanına uğramıştı. Orada zurnacı Reşit ile oturup yemiş, içmiş, sohbet etmişti. Ama sonra yol Almanya'ya değil, yeniden Gaziantep'e dönmüştü. İşte babamın hayatı da böyleydi; nereye giderse gitsin, gönlü yine kendi toprağına, kendi insanına dönerdi.

Bizim hayatımız sadece sazla, düğünle bilinmesin.

Abdalların hayatı zordur.

Davul varsa düğüne gideriz, yoksa hurdacılığa gideriz. Eski elbise toplar, eski ayakkabı satar, pazarda ekmek parası kazanmaya çalışırız. Kadınlarımız sebze satar, çocuklarımızın rızkı için çabalar. Pazartesi sabahı düğün bitince soluğu hurda yerlerinde alırız. Olmazsa pazarcılık yaparız. O da yetmezse başka illere, tarım işlerine, mevsimlik işçiliğe gideriz.

Bir düğüne bazen 7 kişi, bazen 10 kişi gideriz. Ama

kazandığımız para çoğu zaman bir günlük ihtiyacımıza bile yetmez. Bu yüzden düğün biter, mücadele yeniden başlar. Çocuklarımızı okutmak isteriz, insan gibi yaşatmak isteriz; fakat yokluk, geçim sıkıntısı ve dışlanmışlık yolumuzu keser.

Biz bu ülkede sanki misafir gibi, hatta bazen ikinci, üçüncü sınıf insandan da aşağı görülürüz.

Abdal olduğumuz halde adımıza "Roman" denilmek isteniyor. Bizler bunu kabul etmiyoruz. Çünkü bizim yolumuz, Pir Sultan Abdal'ın, Kabak Abdal'ın, Hacı Bektaş-ı Veli'nin yoludur. Biz kendi kimliğimizle varız. Ama ne yazık ki bu ülkede hem inancımızdan hem kimliğimizden dolayı dışlandığımızı görüyoruz. Bazen Alevi olduğumuz için, bazen Abdal olduğumuz için yok sayılıyoruz.

Eskiden büyüklerimiz köylere düğünlere giderdi.

Düğünler bazen 3 gün, bazen 4 gün sürerdi. Biz davul çalardık, zurna çalardık, insanların en mutlu gününe neşe katardık. Ama çoğu zaman bizi layık gördükleri yer, samanlık olurdu; hayvanların yatmadığı boş yerlerdi. Eşeklerle düğünlere gider, haftalarca köy köy dolaşırdık. Dedelerimiz, babalarımız nisan ayında çadır kurar, aylarca tarlalarda çalışırdı.

Ağaların kapısına gider, yemlik ister, çoluğunun çocuğunun geçimi için uğraşırdı.

Bugün ise bir devir kapandı, başka bir devir açıldı.

Eskiden elinde bir çadırı, bir eşeği olan Abdal, en zengin sayılırdı. Çünkü o günlerde yokluk vardı ama hatır da vardı, gönül de vardı, insan sevgisi de vardı.

Bugün ise şehirlerde kağıt toplayarak, hurda çekerek, pazarcılık yaparak ayakta kalmaya çalışıyoruz. Bir devrin insanlığı gitti, yerine geçim kavgası kaldı.

Ama şunu herkes bilsin: Abdallar yok değildir.

Bu toprakların türküsünde, düğününde, acısında, sevincinde, sazında, sözünde Abdalların emeği vardır.

Biz hor görülen değil, bu toprağın hafızasını taşıyan insanlarız.

Biz misafir değiliz; bu ülkenin öz evlatlarıyız. Ve artık görülmek, duyulmak, anlaşılmak istiyoruz.

25. Yok Sayılan Bir Hayat

Ben Cuma GEZER. Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde yaşıyorum.

Hayatım boyunca Hatay'ın birçok yerini, Türkiye'nin ise birçok ilini gezdim.

Gittiğim her yerde değişmeyen bir şeyle karşılaştım:

Abdal denince horlanan, ikinci sınıf görülen bir toplum.

Bizler geçimimizi çoğu zaman davul ve zurna çalarak sağlarız.

İş olmadığında hurdacılık yaparız.

Kadınlarımız evlere temizliğe gider.

Çocuklarımız ise küçük yaşta bu mesleği öğrenmek zorunda kalır.

Çünkü başka bir seçeneğimiz yoktur.

Biz çocuklarımıza oyuncak değil, davul verdik.

Çocukluklarını değil, hayatın yükünü öğrettik.

Köylere, düğünlere gittik.

Günlerce, gecelerce çaldık.

Ama bir sanatçı gibi değil, çoğu zaman bir köle gibi karşılandık.

Ne dinlenmeye hakkımız oldu, ne de emeğimizin karşılığını aldık.

Aldığımız para ise sadece evde bekleyen çocuklarımızın karnını doyurmak içindi.

İnsan ister istemez soruyor:

Davul zurna çalmak bir sanat mı, yoksa bize reva görülen bir kölelik mi?

Bir de içimizde derin bir yara var:

“Abdal” ile “aptal” kelimesinin karıştırılması.

Oysa ki aptallık işini bilmeyene denir.

Abdallık ise bir kimliktir, bir kültürdür.

Bizler bu toprakların geçmişinde yeri olan bir halkız.

Tarih boyunca var olmuş, iz bırakmış bir toplumun çocuklarıyız.

Ama bugün…

Türkiye'nin 81 ilinde var olup yok sayılan bir hayat yaşıyoruz.

Görünmeyen, duyulmayan bir hayat.

Ama biz varız.

Hep vardık.

Ve var olmaya devam edeceğiz.

Çünkü bizim mücadelemiz sadece ekmek için değil…

İnsan gibi yaşamak ve saygı görmek içindir.

26: Bir Yol, Bir Kimlik: Abdallık

Kahramanmaraş Türkoğlu İlçesinde Yaşayan Abdallarız

Kökümüz, Pir Sultan Abdal'dan gelen bir yola dayanır.

Aynı zamanda Kabak Abdal'ın, Abdal Musa'nın izinden gelen bir toplumuz.

Bu yol, sadece bir geçmiş değil;

bir inanç, bir kültür ve bir yaşam biçimidir.

Her yıl, Hacı Bektaş-ı Veli'yi, Abdal Musa'yı, Kabak Abdal'ı ziyaret ederiz.

Orada yatan büyüklerimize yüzümüzü sürer, dualar eder, kurbanlar adarız.

Bu bizim için bir gelenek değil sadece,

aynı zamanda bağlılığımızın ve inancımızın göstergesidir.

Bizim hayatımız küçük yaşta başlar.

Çocukken elimizde oyuncak değil,

yağ tenekesinden yapılmış küçük davullar olur.

O küçük davullarla büyürüz.

Davula, zurnaya alışırız.

Çünkü biliriz ki;

bizim soyumuz Abdal'dır.

Ekmeğimizi çoğu zaman davul ve zurna çalarak kazanırız.

Bu bizim mesleğimizdir, alın terimizdir.

Ama hayat her zaman kolay olmaz.

Bazen memleketimizden ayrılır,

İzmir gibi büyük şehirlere göç ederiz.

Orada bir ay, iki ay, bazen üç ay kalır çalışırız.

Sonra tekrar memleketimize döneriz.

Bu bir tercih değil,

ekmek mücadelesidir.

Abdallık, bizim için sadece bir meslek değil;

bir inanç yoludur.

Alevilikten gelen,

Pir Sultan Abdal'ın, Kabak Abdal'ın, Abdal Musa'nın yoludur.

27 Görülmeyen Bir Hayat: Kadirli Abdalları

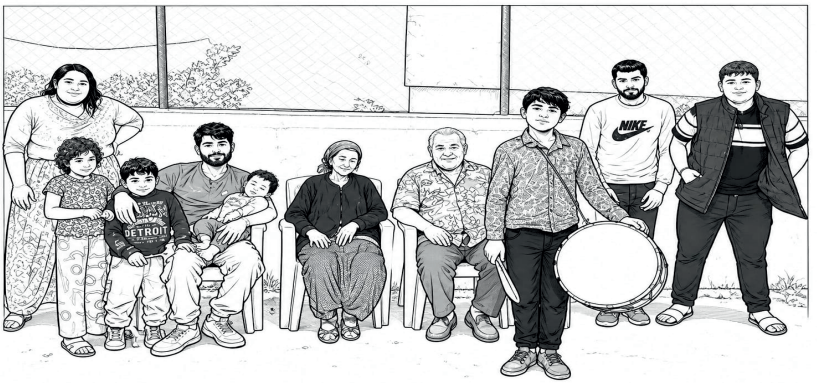

Osmaniye'nin Kadirli ilçesinde yaşayan Abdallar olarak,

yıllardır hayatımızı davul ve zurna ile kazanmaya çalışıyoruz.

Bu bizim mesleğimizdir, geleneğimizdir,

atalarımızdan bize kalan bir yaşam biçimidir.

Ama ne yazık ki…

Bizler çoğu zaman ikinci sınıf, hatta üçüncü sınıf görülen bir toplum olduk.

Horlandık, dışlandık, yok sayıldık.

Çocuklarımız büyüyor…

Ama iş bulamıyor. Gelecek kuramıyor.

Yoksulluk içinde, çoğu zaman yıkık evlerde yaşam mücadelesi veriyoruz.

Bazı gençlerimiz bu çaresizlik içinde madde bağımlılığına sürükleniyor.

Çareyi göç etmekte arıyoruz.

İstanbul'a, Ankara'ya gidiyoruz.

Sadece ekmek kazanabilmek için…

Ama orada da değişen bir şey olmuyor.

Bu sefer de bizi Roman olarak görüyorlar.

Kendi kimliğimizle değil,

başka bir kimliğin içinde yok edilmeye çalışılıyoruz.

Oysa biz…

Kimiz, nereden geldiğimiz belli.

Biz Abdallarız.

Roman kardeşlerimizi severiz,

ama biz Roman değiliz.

En çok acıtan da bu:

İsmimizin bile unutulmak istenmesi…

Oysa Abdallık; bir meslekten öte,

bir kimliktir, bir mertebedir, bir yaşam yoludur.

Bizler bu ülkenin vatandaşıyız.Bu toprağın evlatlarıyız.

Sadece şunu istiyoruz:Aynı şartlarda yaşamak,

aynı haklara sahip olmak,

aynı saygıyı görmek.

28 Kırkşehir Kamanın Tarihi: Abdallık

Bizler Kırşehir'in Kaman ilçesinde yaşayan Abdallarız.

Kökümüz, Pir Sultan Abdal'dan gelen bir yola dayanır.

Aynı zamanda Kabak Abdal'ın, Abdal Musa'nın izinden gelen bir toplumuz.

Bu yol, sadece bir geçmiş değil;

bir inanç, bir kültür ve bir yaşam biçimidir.

Her yıl, Hacı Bektaş-ı Veli'yi, Abdal Musa'yı, Kabak Abdal'ı ziyaret ederiz.

Orada yatan büyüklerimize yüzümüzü sürer, dualar eder, kurbanlar adarız.

Bu bizim için bir gelenek değil sadece,

aynı zamanda bağlılığımızın ve inancımızın göstergesidir.

Bizim hayatımız küçük yaşta başlar.

Çocukken elimizde oyuncak değil,

yağ tenekesinden yapılmış küçük davullar olur.

O küçük davullarla büyürüz.

Davula, zurnaya alışırız.

Çünkü biliriz ki;

bizim soyumuz Abdal'dır.

Ekmeğimizi çoğu zaman davul ve zurna çalarak kazanırız.

Bu bizim mesleğimizdir, alın terimizdir.

Ama hayat her zaman kolay olmaz.

Bazen memleketimizden ayrılır,

İzmir gibi büyük şehirlere göç ederiz.

Orada bir ay, iki ay, bazen üç ay kalır çalışırız.

Sonra tekrar memleketimize döneriz.

Bu bir tercih değil,

ekmek mücadelesidir.

Abdallık, bizim için sadece bir meslek değil;

bir inanç yoludur.

Alevilikten gelen,

Pir Sultan Abdal'ın, Kabak Abdal'ın, Abdal Musa'nın yoludur.

Ama bizi en çok yaralayan şeylerden biri şudur:

Bizler Abdal olduğumuz halde,

başka kimliklerle anılmak istenmemizdir.

Biz Roman değiliz.

Ve Roman olarak anılmak istemiyoruz.

Bizim kimliğimiz bellidir.

Bizim yolumuz bellidir.

Biz Abdallarız.

29. Sungurlu'dan Ankara'ya Uzanan Bir Abdal Hikâyesi

Ben Çorum Sungurlu'dan Hüseyin Çevik. Ankara Çinçin'e giden yol bizim için sadece bir yol değildi, bir kaderdi. Babalarımız bizi 8 yaşında davulla, zurnayla hayata hazırladı. Okumamız için değil, ekmek kazanmamız için büyüttü. Ben kendi çabamla okula gittim, büyük okula kadar ulaştım ama bilgili olduğum halde beni kabul etmediler. "Abdal" diye dışladılar, sınıflara koymadılar.

Biz de mecburen babamızın yanına döndük. Davulumuzu, zurnamızı aldık. 20 kilometre, 30 kilometre yollar gittik. Kimi zaman eşek sırtında, kimi zaman yaya… Köy köy gezerek düğünlere gittik. O yolları sadece biz biliriz. Aç kaldığımız oldu, susuz kaldığımız oldu. Gecenin bir yarısı yolda kaldığımız oldu. Kurtların saldırısına uğradığımız oldu. Ama yine de vazgeçmedik.

Düğüne vardığımızda bizi el üstünde tutarlardı. "Hoş geldiniz" derlerdi, sofralar kurarlardı. Ama düğün bittikten sonra çoğu zaman yüzümüze bakmazlardı. Emeğimizin karşılığını tam alamazdık. Yine de ses etmezdik. Çünkü bizim işimiz buydu, bizim ekmeğimiz buydu. Ben sazı 15 yaşında öğrendim. Anamla beraber kapıcılık yaparken, Neşet Ertaş'ın komşusu bize bir saz hediye etti. O sazla öğrendim, o sazla büyüdüm. Saz benim dilim oldu, içimde ne varsa onunla söyledim.

2000 yılında Sungurlu'dan Ankara Çinçin Mahallesi'ne göç ettik. Yeni bir hayat kurmak istedik. Ama burada da değişen bir şey olmadı. Yine dışlandık, yine yok sayıldık. "Abdal" dediler, kenara attılar.

Bizim hayatımız sadece 2-3 ay düğünle geçmez. Yılda iki üç ay davul zurna çalarız, geri kalan 9 ay hayat mücadelesidir. Kağıt toplarız, hurdacılık yaparız, çöp karıştırırız. Belediyeler bize iş vermez. Gittiğimiz yerlerde "Aptallar da çalışır mı?" diye dalga geçerler. Bizi küçümserler, hor görürler, yok sayarlar.

Ama biz yine de ayakta kalırız. Çünkü biz sanatkârız. Davulumuzla, zurnamızla, sazımızla bu hayatın içindeyiz. Bizim alın terimiz var, emeğimiz var. Bizim bir onurumuz var.

Biz Abdallarız. Bu toprakların sesi, bu halkın gerçeğiyiz. Bizi yok sayanlar bilsin ki biz buradayız. Dün vardık, bugün varız, yarın da var olacağız.

30. Abdalların Çocukları ve Eğitim Hakkı

Bizim çocuklarımızın hikâyesi diğer çocuklara benzemez.

Onlar sabah okula gitmez…

Onlar sabah davulun sesine uyanır.

Daha 7-8 yaşında bir çocuk

Elinde kalem olması gerekirken

Elinde tokmakla büyür.

Defter açması gerekirken

Davulun derisini öğrenir.

Biz çocuklarımızı okutmak istemedik mi?

İstedik…

Ama hayat buna izin vermedi.

Ekmek derdi, geçim derdi

Bizim çocuklarımızın çocukluğunu elinden aldı.

Babası nereye gittiyse çocuk da oraya gitti.

Düğüne gitti…

Köy köy dolaştı…

Yol gördü, çile gördü.

Okula giden çocuklarımız da oldu…

Ama orada da kabul görmediler.

“Abdal” dediler…

Sınıflarda dışladılar…

Yanına oturmadılar…

Kalbini kırdılar.

Bir süre sonra o çocuk ne yaptı?

Okulu bıraktı…

Yine babasının yanına döndü.

Çünkü orada en azından yalnız değildi.

Bugün bizim çocuklarımızın çoğu

Okumuyor…

Çalışıyor.

Davul çalıyor…

Zurna çalıyor…

Geçim derdine düşüyor.

Yılda 2-3 ay düğün olur…

Geri kalan 9 ay hayat mücadelesidir.

Kağıt toplarız…

Hurdacılık yaparız…

Çöp karıştırırız…

Çocuklarımız da bu hayatın içine doğuyor.

Bu bir tercih değil…

Bu bir mecburiyet.

Kimse çıkıp da demesin:

“Niye okumuyorlar?”

Çünkü bizlere fırsat verilmedi.

Çünkü bizler yok sayıldık.

Çünkü bizler hep kenara itildik.

Bizim çocuklarımız aptal değil…

Bizim çocuklarımız zekidir…

Ama okutulmadı…

Ama sahip çıkılmadı…

Bizler sanatkârız.

Davulumuzla, zurnamızla, sazımızla

Bu toplumun içinde var olduk.

Ama çocuklarımızın kaderi

Sadece bu olmamalı.

Bizim tek isteğimiz var:

Çocuklarımız okusun.

Devlette işi olsun.

Bir mesleği olsun.

Bir geleceği olsun.

Davul yine çalınsın…

Saz yine çalınsın…

Ama çocuk mecbur kaldığı için değil,

İstediği için çalsın.

İşte bizim davamız budur.

İşte bizim sözümüz budur.

31. Abdallık Nedir? Yanlış Bilinen Bir Kimlik

Abdal deyince birçok insanın aklına yanlış şeyler geliyor.
“Abdal” kelimesi çoğu zaman “aptal” ile karıştırılıyor.
Bu da bizim toplumumuza yapılan en büyük haksızlıktır.
Oysa abdallık bir hakareti değil,
bir kimliği, bir kültürü, bir geçmişi ifade eder.
Abdal kimdir?
Abdal; sazıyla, sözüyle, davuluyla, zurnasıyla
bu toprakların sesidir.
Abdal; diyardan diyara gezerek
kültürü taşıyan insandır.
Tarihte Yunus Emre de bir abdaldır…
Ahi Evran da bir abdaldır…
Abdal deyince akla demirciler gelir,
çalgıcılar gelir,
müzisyenler gelir.
Abdallar kendilerine has bir yaşam biçimi olan,
çoğu zaman konar-göçer yaşayan
Alevi-Bektaşi Türkmen topluluklarıdır.
Ama bugün ne oluyor?

Bu köklü kimlik küçümseniyor…

Yok sayılıyor…

Yanlış anlatılıyor…

“Abdal” denince insanlar gülüyor…

Alay ediyor…

Hor görüyor…. Oysa biz sanatkârız.

Biz emeğimizle, alın terimizle yaşayan insanlarız.

Bizim davulumuz düğünlerde çalar,

bizim sazımız bu halkın duygusunu anlatır.

Ama bize verilen değer nedir?

Yok sayılmak…

Dışlanmak…

Aşağılanmak…

Biz Roman kardeşlerimizi severiz.

Ama biz Abdallarız.

Kendi kimliğimizle var olmak istiyoruz.

Bizim istediğimiz çok büyük şeyler değil:

Bizi doğru tanıyın…

Bizi yanlış anlatmayın…

Bizi küçümsemeyin…

Çünkü abdallık bir suç değildir.

Abdallık bir ayıp değildir.

Abdallık bu toprakların gerçeğidir.

32. Bir Abdallığın Başlangıcı: Mahmut KARALAR

1978 yılında dünyaya geldim. Bir Abdal olarak doğdum. Ailem ve akrabalarım, geçimlerini davul ve zurna çalarak sağlardı. Bunun yanında naylon sepet ve benzeri eşyalar satar, eski giysilerle değiş tokuş yapar, ardından bunları bit pazarına götürüp satarak hayatlarını sürdürürlerdi.

Çocukluğum yollarla geçti. Köy köy, şehir şehir dolaştık. Türkiye'nin birçok yerini gezdik. Ailem, yokluk içinde ama onuruyla yaşam mücadelesi verdi. Bu hayat bana sabrı, direnmeyi ve ayakta kalmayı öğretti.

Zamanla ben de kendi yolumu çizdim. Matbaacılığa başladım, ardından gazetecilik yaptım. İşte o zaman insanların bize bakışını daha net gördüm. Çünkü "Abdal" denildiğinde, çoğu insanın zihninde oluşan düşünce önyargıdan ibaretti.

Yıllar sonra siyasete girdim. Aday olduğumda karşılaştığım ilk tepki şuydu:

"Abdallar da mı aday oluyor?"

Bu söz aslında bir gerçeği ortaya koyuyordu. Bu ülkede Abdallar, tarih boyunca hep vardı ama hiçbir zaman görünür olmadı. Ne mecliste, ne yönetimde, ne de kendi kimliğiyle bir temsil alanında…

Benim amacım makam değildi.

Benim amacım bir ses olmaktı.

Çünkü bir gerçek var:

Türkiye'de çok büyük Abdal sanatçılar vardı, bugün de var. Ama bu sanatçılarımızın büyük bir kısmı hiçbir zaman çıkıp "Ben Abdal'ım" diyerek kendi kimliğini ön plana koymadı.

Ama Roman sanatçılar öyle olmadı.

Onlar her zaman "Ben Roman'ım" diyerek kimliklerini açıkça ifade etti. Sanatta, müzikte, dizilerde ve televizyonlarda Roman kimliği sürekli görünür oldu. Birçok yapımda Roman adı özellikle vurgulanarak toplumsal bir yer edindi.

Türkiye'de sayıları Abdalların onda biri kadar bile olmayan Roman toplumu, bu sahiplenme sayesinde kendini güçlü bir şekilde var etti.

Ama bizde…

İnsanlar kendini ön plana çıkardı, kimliğini değil.

İşte Abdalların yok sayılmasının en büyük sebeplerinden biri de budur.

Oysa bizim de çocuklarımız var.

Bizim de okuyanlarımız var.

Belki az… ama var.

İstiyoruz ki biri çıksın ve desin ki:

“Ben Abdal çocuğuyum.”

Bu söz, bir başlangıçtır.

Çünkü bu topraklarda Abdallar;

tarihin içinde vardı…

mücadelenin içinde vardı…

ama çoğu zaman görünmeyen tarafta kaldı.

Biz artık görünmeyen olmayacağız.

33. Hanifi YILDIRIM abdallar ve araştırmacı yazar

Kirilsoku köyü Muharrem Ertas ve Neset Ertas Konar göçer yaşam süren Muharrem Ertas esi hakka yürdügünde son durak olarak çocukları ile birlikte akrabasi olan Bulduk ustanin dul kalan veikinci evliliğini Kiriksoku da yapan Fatma hanimin yanina gelmislerdir

Neset Ertas dört yaslarinda abisi Necati ve diger kiz kardesleri Kardesleriyle Kiriksokuda yasadilar Kimine göre 15 .16 yasinda köyden ayrildilar Neset Ertasin übey annesi Arzu Singur Kiriksokudandir.Muharrem Ertas Kiriksokudan 40 yaslarinda askere gitmistir.

Türkıye de yasayan halk topluluklarından bırı olan, Türkıye toplumu acısından önemlı bır kültür Mırasının tasıyıcıları, anadolu kültür mozagının Ayrılmaz bır parcasıdır abdallar. abdal sözcügü oguz Türklerının dogu ve batı kolları arasında cok yaygın Kullanılan allah à yakın olmak ,allah dostu olmak, Dervıs zahıt, sofu demektır. 14. Yüz yılda bazı türk Dervıslerının abdal lakabı tasıdıkları bılınmektedır. Abdal musa,kuzu abdal,kaygusuz abdal ,kazak abdal Bunlar bılınendırler.günümüzde yasayan abdal Topluluguna baglı kısıleın cogunlugu 14. yüzyılda Yasamıs türk dervıslerıne baglı ınanc ve yasam Bıcımlerını kabullenmıslerdır. Onların yolu Günümüz abdal toplumunun yoluna ısık tutuyor ve Ulu türk erenlerının yoludur.abdalların ayın ve Akıde bakımından türklüklerınden en ufak bır süphe Olmayan ve eskı türk samanızmının ızlerını hala Saklayan, anadolu alevılerınden ayırmaya ımkan Yoktur.
Genelde alevı-bektası ögretıleri gelenek ve göreneklere baglılıkları, hos görü dürüstlükleri aynı zamanda bektası ögretılerını yasamlarına sokmaları acısından asya`dan horsan dan anadoluya sökün eden bır türkmen boyudurlar.

abdallar halk kültürünü ,gelenek ve görenekleri kusaktan kusaga tasımakta önemlı bır etken olmuslardır. Bunu günümüze calıp cıgırdıkları türküler ,bozlaklar ve agıtlarla yasatmıslardır. Büyük türkmen ozanları olan dadaloglu ,karacaoglan,fuzulı, nesımı,hatayı,pır sultan onların sesı ve müzıkleıyle günümüzde hayat bulmuslardır.abdalların kökenı: hazar ötesı türkmenlerın ayrıldıgı 12 boydan altısı kayın oglu esen (hasan) soyundandan gelmıslerır.bunların bırıncısı ıse abdal boyudur. damgaları aydır. (nebelson 1852) abdal adı yıne afganıstanda yasayan bır türk boyunun adıdır.aral gölünün güney kıyısı ıle kara bogaz arasında oturan cavuldur adlı oguz boyunun obasının adıda yıne abdal adını tasır.(pr.köprülü)tarıhte 4/5 .yüzyılda afganıstan , türkmenıstan, azerbaycan bır bölümü ve asagı dıcle bölgelerında eftalıtler ,heynular dıger adıyla ak hunlar bır devlet kurmuslardır. Abdallar ak hunların devamıdır. Bayrakları sıyah ve kırmızı renklerden olusmaktaydı ,kırmızının üzrında beyaz bır ay vardır. Bu abdal ak hunların bayragıydı. Yanı damgalarıydı.

Hanifi YILDIRIM
Tarihi kaynak bir Türkmen boyu Abdallar

34. Muharrem Ertaş

Anadolu bozlak geleneğinin en güçlü temsilcilerinden biri olarak kabul edilen büyük bir halk ozanıdır. Kırşehir ve çevresinde yaşayan Abdal topluluklarının sesi olmuş, sazı ve sözleriyle Anadolu insanının yaşadığı acıları, gurbeti, yoksulluğu ve sevgiyi dile getirmiştir. Halk arasında “Garip Muharrem Ertaş” olarak tanınmıştır.

Hayatı boyunca düğünlerde, köy odalarında ve halk toplantılarında saz çalarak geçimini sağlamıştır. Söylediği bozlaklar yalnızca bir türkü değil, aynı zamanda Anadolu'nun yaşanmış hikâyeleri olmuştur.

Onun sesi, bozkırın yalnızlığını ve insanın içindeki derin duyguları yansıtan güçlü bir miras bırakmıştır.

Muharrem Ertaş, yalnızca bir sanatçı değil; aynı zamanda Abdal kültürünün yaşayan hafızalarından biri olmuştur. Yetiştirdiği en büyük değerlerden biri de oğlu Neşet Ertaş'tır. Bugün Anadolu halk müziğinde bozlak denildiğinde akla gelen ilk ustalardan biri olarak anılmaktadır.

35. Neşet Ertaş

Türk halk müziğinin en büyük ustalarından biri ve “Bozkırın Tezenesi” olarak tanınan unutulmaz bir halk ozanıdır.
1938 yılında Kırşehir'de dünyaya gelmiş, küçük yaşlardan itibaren babası Muharrem Ertaş'ın yanında saz çalmayı öğrenmiştir.
Türkülerinde aşkı, ayrılığı, insan sevgisini, yoksulluğu ve Anadolu insanının yaşadığı sıkıntıları işlemiştir.
Sesi ve bağlamasıyla milyonların gönlünde yer edinmiş, halkın içinden biri olarak yaşamıştır.
Hiçbir zaman gösterişe yönelmemiş, sanatını halk için yapmıştır.
“Kadın insandır, biz insanoğlu” sözü onun insanlığa verdiği değeri gösteren en önemli sözlerden biri olarak hafızalara kazınmıştır.
UNESCO tarafından yaşayan insan hazinesi ilan edilen Neşet Ertaş, yalnızca Türkiye'de değil dünyada da saygıyla anılan bir sanatçı olmuştur. Türk halk müziğine bıraktığı eserler bugün hâlâ dilden dile söylenmektedir.

36. Hacı Taşan

Kırşehir yöresinin yetiştirdiği en önemli halk müziği sanatçılarından biridir.

Abdal geleneğinin güçlü temsilcilerinden biri olan sanatçı, özellikle bozlak ve uzun hava yorumlarıyla halkın gönlünde yer edinmiştir. Hayatı boyunca sazı ve türküleriyle Anadolu kültürünü yaşatmış, düğünlerde ve halk meclislerinde sanatını icra etmiştir.

Türkülerinde sevdayı, ayrılığı, dostluğu ve Anadolu insanının yaşam mücadelesini işlemiştir.

Kendine özgü sesi ve tavrıyla halk müziğinde farklı bir yer edinmiş, birçok sanatçıya ilham olmuştur.

Bugün hâlâ eserleri Anadolu'da sevilerek dinlenmekte ve halk müziğinin önemli miraslarından biri olarak görülmektedir.

37. Çekiç Ali

Anadolu bozlak kültürünün önemli ustalarından biri olarak tanınan halk ozanıdır.

Güçlü sesi ve bağlamadaki ustalığıyla özellikle Orta Anadolu'da büyük bir saygı görmüştür.

Türkülerinde yoksulluğu, gurbeti, sevgiyi ve Anadolu insanının yaşadığı zorlukları anlatmıştır.

Uzun havaları ve içli bozlak yorumlarıyla halkın gönlünde derin izler bırakmıştır.

Hayatı boyunca halkın arasında yaşamış, sanatını samimiyetle icra etmiştir.

Abdal kültürünün önemli temsilcilerinden biri olan Çekiç Ali, bozlak geleneğinin günümüze taşınmasında büyük katkı sağlamıştır.

38. Tufan Altaş

Günümüzde halk müziği ve bozlak geleneğini yaşatan önemli sanatçılardan biridir.

Özellikle Abdal kültürü ve Anadolu ezgilerini modern yorumlarla geniş kitlelere ulaştırmıştır.

Güçlü sesi, duygulu yorumları ve sahne performansıyla halk müziği severlerin beğenisini kazanmıştır.

Söylediği türkülerde Anadolu insanının yaşamını, sevgisini, acısını ve umutlarını yansıtmaktadır.

Geleneksel halk müziğini koruyarak yeni nesillere ulaştırmaya çalışan sanatçı, bozlak kültürünün unutulmaması için çalışmalar yapmaktadır.

Bugün halk müziğinin sevilen isimlerinden biri olarak sanat hayatını sürdürmektedir.

ABDALLAR

İNANÇ, KÜLTÜR VE DİRENİŞİN TAŞIYICILARI

"Bizim yolumuz hak yoludur,
Sevgiyle bakanın gözü aydın."

– Hacı Bektaş Veli

SÖZ, MÜZİK VE İRFAN
KUŞAKTAN KUŞAĞA TAŞINDI.

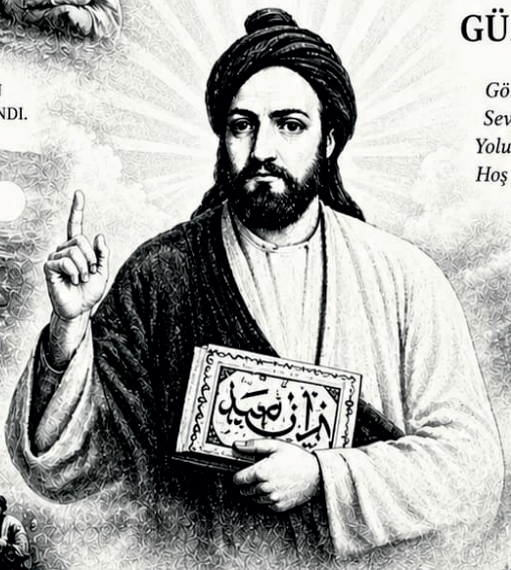

GÜZEL ABLALAR

Gönülleri hoş, yüzleri nur,
Sevgileriyle yürekleri onar.
Yolumuz birlik, sözümüz hak,
Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

EMEK VERDİLER,
ÜRETTİLER, YAŞATTILAR.

OYNADILAR, SÖYLEDİLER,
HALK OLARAK KALDILAR.

"Ne gam yedin ne sefa sürdün,
Halka hizmet Hakk'a hizmettir."

– Yunus Emre

DIŞLANDILAR, YOK SAYILDILAR,
AMA YOLDA KALMADILAR.

Abdallar; dili, kültürü, inancı ve insanlığıyla
Anadolu'nun mayasında var oldular.
Yeri geldi kapı dışarı edildiler,
yeri geldi cephede vatan savundular.
Ama asla susmadılar, asla vazgeçmediler.

ONLARI UNUTMAK, KENDİMİZİ UNUTMAKTIR.

Türkiye'de Abdalların Yaşadığı İl, İlçe, Mahalle ve Köylerin

Bir Bölümü – Yoğun Olarak Bulundukları Yerler

No	İl	İlçe	Mahalle / Köy
1	Adana	Seyhan	Yüreğir, Yeşiloba, Akıncılar, Çukurova, Kurtuluş
2	Adana	Yüreğir	19 Mayıs, Yeşilbağlar, Kazım Karabekir
3	Adana	Ceyhan	Durhasan Dede, Şahin Özbilen
4	Adana	Kozan	Tufanpaşa, Karacaoğlan, Yeni Mahalle
5	Adana	Karaisalı	Merkes, Hacılı
6	Adana	İmamoğlu	Merkez, Camili
7	Adıyaman	Merkez	Kıştlak, Bahçelievler, Yeni Mahalle
8	Adıyaman	Besni	Merkez, Erdemoğlu, Suvarlı
9	Adıyaman	Gölbaşı	Merkez, Çatalpınar
10	Adıyaman	Tut	Merkez, Kepez
11	Adıyaman	Kahta	Merkez, Karşıyaka
12	Afyonkarahisar	Merkez	Çay, Yeşil, Dinar (Tekke), Sandıklı (Suyutla Ağın)
13	Afyonkarahisar	Bolvadin	Merkez, Dişli
14	Afyonkarahisar	Çay	Merkez, Reşadiye
15	Ağın	Merkez	Fatih, Kemalpaşa, Yeni Mahalle
16	Ağın	Doğubeyazıt	Merkez, Gürbulak, Karabulak
17	Ağın	Taşlıçay	Merkez, Yukarıtoku
18	Amasya	Merkez	Gümüşlü, Günyazık köyü, Taşlıçalar Köyü
19	Amasya	Merzifon	Karamustafapaşa, Çaydibi
20	Amasya	Suluova	Merkez, Salucu
21	Ankara	Çankaya	Kuzeykent, Karapürçek, Yaşamkent
22	Ankara	Yenimahalle	Batıkent, Demetevler, Karşıyaka
23	Ankara	Mamak	Sağduyu, General Zeki Doğan, Akdere
24	Ankara	Keçiören	Bağlum, Kafkas, Ovacık
25	Antalya	Manavgat	Alanya (Çay, Ağaç, Karacavur çarşıları), Kundu, Çakırpasa (Abdal Mah.), Serik (Kökez)
26	Antalya	Alanya	Merkez, Oba, Kestel, Mahmutlar
27	Antalya	Serik	Merkez, Belek, Kadriye
28	Antalya	Korkuteli	Merkez, Yazır
29	Ardahan	Merkez	Kapıtarpaşa, Halilefendi, Yeni Mahalle
30	Ardahan	Göle	Merkez, Köprülü
31	Artvin	Merkez	Yusufeli, Murgul (Merkez), Hopa (Merkez)
32	Artvin	Borçka	Merkez, Camili
33	Aydın	Kuyucak	Yamalak Kasabası, Nazilli (Kuyucaklılar Mah.), Gennemelik (Ortaklar)
34	Aydın	Nazilli	Yeni Mahalle, Zafer, Yeşil Mahalle
35	Aydın	Söke	Yenicamı, Cumhuriyet
36	Balıkesir	Merkez	Eğitim, Yiever, Akıncılar
37	Balıkesir	Edremit	Altınkum, Güre, Zeytinli
38	Balıkesir	Ayvalık	Merkez, Altınova
39	Balıkesir	Bandırma	Paşakonak, Edincik
40	Bilecik	Merkez	Bahçelievler, İstiklal
41	Bingöl	Merkez	Yeni Mahalle, Kültür, Simani
42	Bingöl	Genç	Merkez, Servi
43	Bitlis	Merkez	Hüsrevpaşa, Atatürk, Yeni Mahalle
44	Bitlis	Tatvan	Merkez, Ahlat (Merkez)
45	Bolu	Merkez	Düzce Kırkpınar Köyü, Mengen (Gökoesu)
46	Burdur	Merkez	Gölbaşı Köyü, Çavdır (Kökez)
47	Burdur	Bucak	Kızılkaya, Kocaaliler
48	Bursa	Osmangazi	Demirtaş, Pınarya, Soğanlı
49	Bursa	Yıldırım	Yeşilvayla, Arabayatağı
50	Bursa	İnegöl	Mesudiye, Akhisar
51	Çanakkale	Merkez	Esentepe, Cevatpaşa, Barbaros
52	Çankırı	Merkez	Buğday Pazarı, Abdullahlık Renda
53	Çorum	Merkez	Gülabibey, Şenyurt, Ulukavak
54	Denizli	Merkezefendi	Saraylar, Servergazi, Karaman
55	Denizli	Tavas	Merkez, Karahisar
56	Diyarbakır	Merkez	Bağlar, Kayapınar, Sur, Yenişehir, Ergani, Çınar, Yeni Köy, Bismil (Sanayi), Silvan (Güzderesi)
57	Düzce	Merkez	Aziziye, Cedidiye, Uzunmustafa
58	Edirne	Merkez	Abdurrahman, Kocasinan
59	Elazığ	Merkez	Sürsürü, Mustafapaşa, Çarşı
60	Elazığ	Kovancılar	Merkez, Yuşunkaya
61	Erzincan	Merkez	Yeni Mahalle, Fatih
62	Erzurum	Merkez	Ilıca, Palandöken (Abdal Mah.), Aziziye, Yakutiye
63	Eskişehir	Merkez	Osmangazi, Emek, Batıkent
64	Gaziantep	Şahinbey	İncilla, Barak, Beydilli, Türkmenler, Perilikaya, Yukahyler, Güney
65	Gaziantep	Şehitkamil	Yeşilova, Bacaba, 12 Şubat, Çıkrıkçı, Şirinmepe, Taşlıca
66	Gaziantep	Nizip	Namık Kemal, Cumhuriyet
67	Gaziantep	Nurdağı	Fatih, Yenimahalle
68	Gaziantep	Oğuzeli	Merkez
69	Gaziantep	Yavuzeli	Merkez
70	Gaziantep	Araban	Merkez
71	Gaziantep	Karkamış	Merkez
72	Gaziantep	İslahiye	Beyler Mahallesi
73	Giresun	Merkez	Kale, Hacıhüseyin, Bozat
74	Gümüşhane	Merkez	Kale, Yeni Mahalle
75	Hakkâri	Merkez	Dağgöl, Kıran
76	Hatay	Antakya	Altın Çay, Esentepe, Çekmece, Emek, Aksaray, Saray
77	Hatay	İskenderun	Mustafa Kemal, Çay, Numune
78	Isparta	Merkez	Bağlar, Karakavak, Eğirdir (Göktaş), Yalvaç (Kaş Hacıbey)
79	İstanbul	Esenler	Turgut Reis, Oruç Reis, Menderes
80	İstanbul	Sultangazi	Yayla, 50. Yıl, Esentepe
81	İstanbul	Sultanbeyli	Mehmet Akif, Orhangazi, Necip Fazıl

AÇIKLAMA

Bu liste, Türkiye genelinde Abdalların yaşadığı il, ilçe, mahalle ve köyleri göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

Abdallar Türkiye'nin hemen hemen 81 ilinde farklı yoğunluklarda yaşamaktadır.

KAYNAKÇA

Oğuzlar (Türkmenler) – Prof. Dr. Faruk Sümer

Türk İslam Anadoluculuğu – Prof. Dr. Fuat Köprülü

Türk Halk Edebiyatı – Prof. Dr. Fuat Köprülü

Irak Türkmenleri – İbrahim Dakuki

Bektaşilik ve Alevilik Nedir? – Doç. Dr. Bedri Noyan (Dede Baba)

Anadolu Etnografyasına Dair Araştırmalar – M. Şakir Ülkütaşır

Türk Kültürü Dergisi

Türk Halk Edebiyatı Dergisi

Teberler (Dip Notlar) – Ali Aksüt

SAHA ÇALIŞMALARI VE SÖZLÜ KAYNAKLAR

Kırşehir, Yozgat, İzmir (Limontepe, Tepecik, Ege Mahallesi), Afyon, Ankara, Kırıkkale, Konya bölgelerinde yaşayan Abdal/Türkmen (Teber) toplulukları.

YURTDIŞI GÖZLEMLERİ

Viyana, Hamburg ve Londra'da yaşayan Teber toplulukları.

TEŞEKKÜR

Bu eserin hazırlanması sürecinde,
Abdal halkına göstermiş
olduğu yakın ilgi,
destek ve katkılarından dolayı
Gaziantep Vali Yardımcısı Sayın Bülent Uygur'a
teşekkürlerimizi sunarız.
Toplumsal birlik,
beraberlik ve kültürel değerlerimizin
yaşatılması adına göstermiş olduğu duyarlılık,
halkımız için kıymetli bir anlam taşımaktadır.

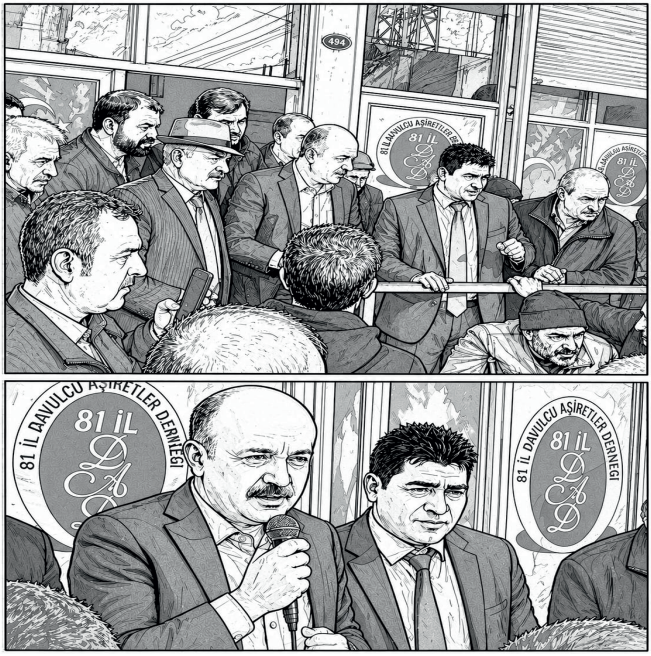

YAŞAYAN DEVLETİN ÖLÜ ÇOCUKLARI

ABDALLAR

MAHMUT KARALAR

Sessiz kalanların sesi,
unutulanların umudu...
Gölgeye itilen hayatlar,
bu topraklarda
yeniden yankılanacak.

ABDALLAR